

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi T-379/20

Ryanair DAC

versus

Euroopa Komisjon

Üldkohtu (kümnes koda laiendatud koosseisus) 14. aprilli 2021. aasta otsus

Riigiabi – Rootsi lennutranspordi turg – Rootsi poolt ühele lennuettevõtjale COVID-19 pandeemia raames antud abi – Garantii – Otsus jätta vastuväited esitamata – Kohustused, mille täitmisest sõltub abi siseturuga kokkusobivus – Erakorralise sündmuse tõttu tekkinud kahju hüvitamiseks ette nähtud abi – Asutamisevabadus – Teenuste osutamise vabadus – Võrdne kohtlemine – Põhjendamiskohustus

1. *Riigiabi – Keeld – Erandid – Siseturuga kokkusobiv abi – Loodusõnnetuste või muude erakorraliste sündmuste tõttu tekkinud kahju hüvitamiseks ette nähtud abi – Hindamine – Abimeede, millega ei hüvitata erakorralise sündmuse tõttu tekkinud kahju kogu ulatuses – Hõlmamine (ELTL artikli 107 lõike 2 punkt b)*

(vt punktid 19–25)

2. *Riigiabi – Keeld – Erandid – Siseturuga kokkusobiv abi – Loodusõnnetuste või muude erakorraliste sündmuste tõttu tekkinud kahju hüvitamiseks ette nähtud abi – Uuendatava krediidiliiniga seotud garantii, mida anti lennuettevõtjale kahju hüvitamiseks COVID-19 raames – Hindamine – Abimeede, mis on täiendav võrreldes ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b alusel siseturuga kokkusobivaks tunnistatud abikavaga – Hõlmamine (ELTL artikli 107 lõike 2 punkt b ja lõike 3 punkt b)*

(vt punktid 33–35)

3. *Riigiabi – Keeld – Erandid – Siseturuga kokkusobiv abi – Loodusõnnetuste või muude erakorraliste sündmuste tõttu tekkinud kahju hüvitamiseks ette nähtud abi – Uuendatava krediidiliiniga seotud garantii, mida anti lennuettevõtjale kahju hüvitamiseks COVID-19 raames – Hindamine – Kriteeriumid – Abi proportsionaalsus (ELTL artikli 107 lõike 2 punkt b)*

(vt punktid 39–42, 46–49, 63)

4. *Riigiabi – Keeld – Erandid – Siseturuga kokkusobiv abi – Loodusõnnetuste või muude erakorraliste sündmuste tõttu tekkinud kahju hüvitamiseks ette nähtud abi – Uuendatava krediidiiniga seotud garantii, mida anti lennuettevõtjale kahju hüvitamiseks COVID-19 raames – Hindamine ELTL artikli 107 lõike 2 punkti b alusel – Diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumine – Puudumine (ELTL artikli 18 esimene lõik, artikli 107 lõike 2 punkt b)*

(vt punktid 70–72, 77, 78, 80–87)

5. *Teenuste osutamise vabadus – Aluslepingu sätted – Kohaldamisala – Transporditeenused ELTL artikli 58 lõike 1 tähenduses – Lennutransporditeenused – Õiguslik eriregulatsioon (ELTL artikkel 56, artikli 58 lõige 1 ja artikli 100 lõige 2)*

(vt punktid 90–95)

6. *Tühistamishagi – Füüsilised või juriidilised isikud – Neid otseselt ja isiklikult puudutavad aktid – Komisjoni otsus, millega riigiabi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks ametlikku uurimismenetlust algatamata – ELTL artikli 108 lõike 2 tähenduses asjasse puutuvate isikute hagi – Hagi eseme määratlemine – Hagi, mille eesmärk on kaitsta asjasse puutuvate isikute menetluslikke õigusi – Väited, millele saab tugineda – Sellisel väitel iseseisva sisu puudumine käesolevas asjas (ELTL artikli 108 lõige 2 ja artikli 263 neljas lõik)*

(vt punktid 99–101)

7. *Riigiabi – Komisjoni otsus jätta riigisisese meetme suhtes vastuväited esitamata – Põhjendamiskohustus – Ullatus – Konteksti ja kõigi vastavat küsimust reguleerivate õigusnormide arvesse võtmine (ELTL artikli 107 lõige 3 ja artikkel 296)*

(vt punktid 105–115)

Kokkuvõte

Liidu õigusega on kooskõlas abimeetmed, mida Rootsi ja Taani rakendasid SASi kasuks seoses kahjuga, mis tulenes lendude tühistamisest ja lennuplaani muutmisest pärast reisipiirangute kehtestamist COVID-19 pandeemia tõttu

Kuna SAS-il on nendes kahes liikmesriigis oma kõige lähemast konkurendist märkimisväärselt suurem turuosa, ei kujuta abi endast õigusvastast diskrimineerimist

Taani Kuningriik ja Rootsi Kuningriik teatasid 2020. aasta aprillis Euroopa Komisjonile äriühingu SAS AB (edaspidi „SAS“) kasuks võetud kahest eraldiseisvast abimeetmest, mis seisnesid maksimaalselt 1,5 miljardi Rootsi krooni suuruses uuendatava krediitdiliiniga seotud garantiis¹. Meetmete eesmärk oli hüvitada osaliselt SASi kahju, mis tulenes tema lendude tühistamisest ja lennuplaani muutmisest pärast reisipiirangute kehtestamist COVID-19 pandeemia olukorras.

Komisjon kvalifitseeris 15. aprilli 2020² ja 24. aprilli 2020. aasta otsusega³ teatatud meetmed riigiabiks⁴, mis on ELTL artikli 107 lõike 2 punkti b alusel siseturuga kokkusobiv. Selle sätte kohaselt on loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi siseturuga kokkusobiv.

Lennuettevõtja Ryanair esitas nende otsuste peale tühistamishagid, mille aga Euroopa Liidu Üldkohtu kümnes koda laiendatud koosseisus rahuldamata jättis. Nende hagide raames kinnitas Üldkohus esimest korda COVID-19 pandeemia tagajärgedega tegelemiseks võetud individuaalsete abimeetmete õiguspärasust ELTL artikli 107 lõike 2 punkti b seisukohast⁵.

Üldkohtu hinnang

Esimesena lükkas Üldkohus tagasi väite, mille kohaselt on antud abi siseturuga kokkusobimatu, kuna see on ette nähtud üheainsa äriühingu kantud kahju hüvitamiseks. Sellega seoses selgitas Üldkohus, et ELTL artikli 107 lõike 2 punkti b kohaselt võib abi olla ette nähtud erakorralise sündmuse tekitatud kahju hüvitamiseks isegi juhul, kui seda antakse ainult ühele ettevõtjale ning selle sündmuse tekitatud kahju ei hüvitata kogu ulatuses. Järelikult ei rikkunud komisjon õigusnormi ainuüksi seetõttu, et SASi kasuks võetud abimeetmeid ei kohaldatud kõikidele isikutele, kes COVID-19 pandeemia tõttu kahju said.

¹ Rootsi Kuningriigi võetud meede on individuaalne abi, mida Rootsi otsustas anda SAS-ile kui äriühingule, mis on abikõlblik laenugarantiide kava alusel, mille eesmärk on toetada COVID-19 pandeemia raames kõiki Rootsi lennuettevõtjaid (edaspidi „Rootsi abikava“), millest Rootsi teatas komisjonile enne individuaalsest abimeetmest teatamist ja mille komisjon kiitis ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b alusel heaks 11. aprillil 2020.

² Komisjoni otsus C(2020) 2416 (final) riigiabi SA.56795 (2020/N) kohta – Taani – SAS-ile COVID-19 pandeemia tekitatud kahju hüvitamine.

³ Komisjoni otsus C(2020) 2784 (final) riigiabi SA.57061 (2020/N) kohta – Rootsi – SAS-ile COVID-19 pandeemia tekitatud kahju hüvitamine.

⁴ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

⁵ Üldkohus menetles 17. veebruari 2021. aasta kohtuotsuses Ryanair vs. komisjon (T-259/20, EU:T:2021:92) analoogselt olukorda seoses sellise riigiabikava seaduslikkusega, mille Prantsuse Vabariik võttis vastu eesmärgiga tegeleda Prantsuse lennutranspordi turule COVID-19 pandeemiast põhjustatud tagajärgedega. 14. aprilli 2021. aasta kohtuotsuses Ryanair vs. komisjon (T-388/20, EU:T:2021:19) analüüsis Üldkohus ühte teist individuaalset abimeetmeid ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b alusel.

Teisena lükkas Üldkohus tagasi Ryanairi väite, millega vaidlustati abimeetmete proportsionaalsus SAS-ile COVID-19 pandeemia tekitatud kahju arvestades. Üldkohus tuletas kõigepealt meelde, et ELTL artikli 107 lõike 2 punkt b lubab hüvitada ainult loodusõnnetuste või erakorraliste sündmustega otseselt põhjustatud majanduslikku halvemust. Samas, arvestades pandeemia muutuvat laadi ja seda, et SAS-ile pandeemia tekitatud kahju suuruse kindlakstegemine on tingimata prognoositav, esitas komisjon selle kahju hindamiseks piisavalt täpselt arvutusmeetodi, mis võimaldab vältida võimaliku üleliigse hüvitamise ohtu⁶. Selles kontekstis rõhutas Üldkohus veel Taani Kuningriigi ja Rootsi Kuningriigi võetud kohustust järelehinna SASi tegelikult kantud kahju hiljemalt 30. juunil 2021 ning nõuda temalt vajaduse korral kahju ületava abi tagasimaksmist, võttes arvesse kogu abi, mida SAS-ile COVID-19 pandeemia tõttu võidakse anda, sh välisriigi ametiasutuste poolt.

Kolmandana lükkas Üldkohus tagasi väite, mille kohaselt on rikutud diskrimineerimiskeelu põhimõtet. Nimelt toob individuaalne abi olemuslikult kaasa erineva kohtlemise või isegi diskrimineerimise, mis on lahutamatult seotud sellega, et meede on individuaalne. Väita, et individuaalne abi on vastuolus diskrimineerimiskeelu põhimõttega, tähendaks sisuliselt süstemaatiliselt iga individuaalse abi siseturuga kokkusobivuse kahtluse alla seadmist, olgugi et liidu õigus lubab liikmesriikidel anda individuaalset abi, kui täidetud on kõik ELTL artiklis 107 ette nähtud tingimused.

Lisaks, kui eeldada, et meetmetega kehtestatud erinevat kohtlemist võib selle põhimõtte alusel samastada diskrimineerimisega, võib see olla põhjendatud, kui see on vajalik, sobiv ja proportsionaalne õiguspärase eesmärgi saavutamiseks. Osas, milles Ryanair viitas ka ELTL artiklile 18, märkis Üldkohus lisaks, et selle sätte kohaselt on aluslepingute kohaldamisalas keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel, ilma et see piiraks aluslepingutes sisalduvate erisätete kohaldamist. Ent kuna Üldkohtu hinnangul on ELTL artikli 107 lõike 2 punkt b aluslepingutes ette nähtud erisätete hulgas, jätkas ta meetmete analüüsi sellel alusel.

Sellega seoses kinnitas Üldkohus esiteks, et meetmete eesmärk vastab ELTL artikli 107 lõike 2 punktis b seatud tingimustele, kuna eesmärgiks on tõepoolest hüvitada osaliselt kahju, mis SAS-ile tekkis erakorralisest sündmusest, st COVID-19 pandeemiast. Üldkohus tõdes teiseks, et erinev kohtlemine SASi kasuks on sobiv, et saavutada nende meetmete eesmärk ning see ei lähe kaugemale sellest, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik, arvestades et SAS-il on Taanis ja Rootsis kõige suurem turuosa, mis on märkimisväärselt suurem mõlemas riigis tema kõige lähema konkurendi omast.

Neljandana analüüsis Üldkohus komisjoni otsuseid teenuste osutamise vabaduse ja asutamisevabaduse seisukohast. Sellega seoses märkis Üldkohus, et Ryanair ei ole tõendanud, kuidas meetme ainuõiguslik laad võib teda takistada kasutamast oma asutamisevabadust Taanis või Rootsis või osutamast teenuseid lähtekohaga ühest või teisest neist riikidest või sihtkohaga nendesse.

⁶ Komisjon märkis, et SASi kantud kahju ulatus vastab „ilmajäämisele lisandväärtusest“, mis tuleneb ajavahemiku 2019. aasta märtsist kuni 2020. aasta veebruarini ning ajavahemiku 2020. aasta märtsist kuni 2021. aasta veebruarini tulude vahet, millest on maha arvatud esiteks välditud muutuvkulud, mis arvutati ajavahemikus 2019. märtsist kuni 2020. aasta veebruarini kantud kulude alusel, ja teiseks saamata jäänud tuluga seotud kasumimarginaal. Kahju suurus hinnati esialgu nii, et arvesse võeti lennuliikluse 50–60% vähenemist ajavahemikus 2020. aasta märtsist kuni 2021. aasta veebruarini võrreldes ajavahemikuga 2019. aasta märtsist kuni 2020. aasta veebruarini, ja selle suuruseks oli 5–15 miljardit Rootsi krooni.

Kohtuasjas T-379/20 tões Üldkohus veel, et Rootsi Kuningriigi teatatud meede on täiendav võrreldes Rootsi abikavaga, mis on vastu võetud ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b alusel, et tulla toime COVID-19 pandeemia tõttu Rootsi majanduses tekkinud häirega⁷. Ta lükkas aga tagasi argumendi, mille kohaselt ei saa meetme eesmärk sel põhjusel olla korvata erakorraline sündmus ELTL artikli 107 lõike 2 punkti b tähenduses. Selle kohta täpsustas Üldkohus, et EL toimimise lepinguga ei ole keelatud kohaldada samal ajal ELTL artikli 107 lõike 2 punkti b ja ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b, kui mõlema sätte tingimused on täidetud. Nii on see eelkõige juhul, kui majanduses tõsise häire põhjustanud faktid ja asjaolud on tingitud erakorralisest sündmusest.

Lõpuks lükkas Üldkohus põhjendamatusse tõttu tagasi väited, mille kohaselt on rikutud põhjendamiskohustust, ning leidis, et ELTL artikli 108 lõikest 2 tulenevate menetlusõiguste rikkumist puudutava väite põhjendatust ei ole vaja analüüsida.

⁷ 17. veebruari 2021. aasta kohtuotsuses Ryanair vs. komisjon (T-238/20, EU:T:2021:91) jättis Üldkohus rahuldamata Ryanairi hagi komisjoni otsuse peale, millega tunnistati Rootsi abikava siseturuga kokkusobivaks.